



Article Info/Makale Bilgisi

✓Received/Geliş: 01.07.2024 ✓Accepted/Kabul: 15.12.2024

DOI:10.30794/pausbed.1508197

Research Article/Araştırma Makalesi

Akinci, M. Ş. (2025). "Ses Eğitiminin Başlangıç Aşamalarında Kullanılabilecek Türkçe Kaynaklar ve Repertuvar Önerisi", *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, sayı 66, ss. 151-163.

SES EĞİTİMİNİN BAŞLANGIÇ AŞAMALARINDA KULLANILABİLECEK TÜRKÇE KAYNAKLAR VE REPERTUVAR ÖNERİSİ

Mehmet Şahin AKINCI*

Öz

Müzik öğretiminde eğitimciler tarafından yapılan çalışmalar çoğunlukla başlangıç-orta-ileri seviye gibi aşamalarla planlanarak sürdürülmektedir. Bu çalışmada: Ülkemizde sürdürülen ses eğitimi çalışmalarında kullanılmakta olan Türkçe kaynakların genel içerikleri ile incelenmesi; ses eğitimciler, ses eğitimi alan öğrencilere ve ayrıca ses eğitimi alanında eğitimci olmak isteyen adaylara, çalışmalarında kullanmak üzere başlangıç seviyesine uygun Türkçe repertuvar önerisi sunulması amaçlanmaktadır. Türkçe olarak basılmış 28 adet ulaşılabilen kaynak, doküman analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve araştırmanın verilerine ulaşılmıştır. Analizler sonrasında, ülkemizde Türkçe olarak yayınlanmış olan ses eğitimi kitaplarının ve eserlerin, özellikle son yıllarda yayınlanan kaynaklar sayesinde artış ve çeşitlilik gösterdiği, içeriğin çoğunlukla Türk Halk Müziği türünde olduğu, son yıllarda basılmış olan kitaplardaki vokal eserlerin farklı tonalite seçenekleri ile sunularak öğrenci ve öğretmenlere çalışmalarında kolaylık sağlandığı tespit edilmiştir. Bazı kitaplarda ses eğitiminin başlangıç dönemlerinde kullanılmaya uygun birden fazla eser mevcut iken bazılarında hiç olmadığı görülmüştür. Bu durumun besteci ve düzenlemecilerin kitaplarında farklı eğitim ve kullanım amaçlarıyla eserlerini sunmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Makalede sunulan eser önerilerinin orta seviyedeki ses eğitimi çalışmalarına teknik, teorik ve vokal kültürü açılarından destek sağlayabilmesinden dolayı araştırmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: *Ses eğitimi, Repertuvar, Ses eğitimi kaynakları.*

TURKISH SOURCES AND REPERTOIRE SUGGESTIONS THAT CAN BE USED IN THE BEGINNING STAGES OF VOCAL TRAINING

Abstract

The studies conducted by music educators are typically organized into stages, such as beginner, intermediate, and advanced levels. This article examines Turkish sources used in vocal training studies in Türkiye, analyzing their general content. The aim is to offer repertoire suggestions to vocal trainers, students receiving vocal training, and those aspiring to become trainers. A total of 28 Turkish-published sources were analyzed using the document analysis method to gather research data. The findings revealed that vocal training materials have increased and diversified in recent years, with a predominant focus on Turkish Folk Music. Additionally, it was noted that recent publications offer vocal works with alternative tonal options, making it easier for students and teachers to incorporate them into practice. While some books provide multiple works suitable for early-stage training, others offer none, reflecting the varying educational and practical objectives of composers and arrangers. The research suggests that implementing the musical work recommendations for beginners, following a structured program, could help achieve the desired outcomes in vocal training. Furthermore, the proposed musical works in the article are valuable for providing technical and theoretical support in intermediate-level vocal training.

Keywords: *Vocal training, Repertoire, Vocal training sources.*

*Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, ZONGULDAK.
e-posta: mehmetshinakinci@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-2404-330X>)

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar uzanan süreçte, insanoğlunun elinde birikmiş olan maddi ve manevi tüm sanatsal ürünler, sosyal-kültürel ortamlarda ve kurumsal olan-olmayan eğitim ortamlarında yaşamaya devam etmekte ve ayrıca bu ürünler eğitim faaliyetlerinin de bir bileşeni olarak kullanılmaktadır. Sanat eğitiminin bir parçası olarak müzik eğitimi içinde yer alan ses eğitimi de, sözlü ve vokal müzik kültürel birikimleri kullanarak eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu ürünlerin müzik ve ses eğitiminde kullanımı ile birlikte sosyal iletişim, kültürel aktarım ve sanatsal üretim gibi birçok faaliyetin aynı anda gerçekleştiği söylenebilir.

Ülkemizdeki ses eğitimi çalışmaları da diğer ülkelerde olduğu gibi farklı müzik türlerinde, eğitim seviyelerinde ve yaşlarda, amaçlarda, amatör veya profesyonel niteliklerde ve daha birçok çeşitli değişkene bağlı olarak sürdürülmektedir. Bu değişkenlerden birisi olan yaşa ilişkin, profesyonel ses eğitime başlangıç olarak insanların fiziksel gelişimine en uygun ses eğitimi döneminin 17-18 yaşları olduğu söylenebilir. Bu dönemin ülkemizde bireylerin lise eğitiminin son sınıfı (12. Sınıf) evresi ve üniversite eğitime başlangıç dönemi olduğu bilindiğinden, bu çalışmada lise son sınıf ve lisans evresindeki ses eğitimi çalışmaları dikkate alınarak ulaşılabılır sınırlılıktaki kaynaklar analiz edilmiş ve incelemeleri sürdürülmüştür. Lise döneminin 12. sınıfında profesyonel ses eğitimi çalışmalarına başlamak yanlış bir uygulama değildir. Bu dönemde bireylerin konuşma sesi tonlarının dahi kendisini yeni yeni güçlendirdiği, ergenlik evrelerinde değişen hormonlara göre ses renklerinin belirginleşerek ses tonlarının farklılaştığı ve ayrıca fiziki değişimlerin de fark edilebilir özelliklerde olduğu görülebilmektedir. Fiziksel büyümedeki bu hassas yeniliklerle ilişkili olarak ses genişlikleri, ses materyali ve doğru nefes kullanımı yeterince gelişmemiş, ses türleri-renkleri yeterince belli olmamış öğrencilerin bu aşamada ses sınırlarının zorlanmaması gerekliliğine dikkat edilmelidir. Bu nedenle ses eğitimi çalışmalarında ses tekniği gelişim egzersizlerinin doğru seçilmesi, uygulanması ve ayrıca başlangıç repertuarının uygun seçimi çok önemli bir durum olmaktadır.

Ses eğitiminin temel adımları ses eğitimi içeriği ve müzik türü fark etmeksizin belirli başlıklarla devam etmektedir. Bu temel adımlar: Doğru fiziksel duruş (postür), vücudumuzda ses üreten sistem ve organları tanıma, nefes çeşitlerini öğrenme, doğru nefes kullanımı ve pratikleri, sesi materyal olarak üretme ve doğru ses kullanımı için ses tekniğini geliştirme çalışmaları, ses eğitimi amacına göre müziksel işitme eğitimi ve gerekli olan diğer teorik alanlara ilişkin bilgi kazanımı destekleri, oluşabilecek kaygıyı düşürme ve performans başarısını artırmak için eğitim psikolojisinden destek alarak motivasyon çalışmaları ve doğru seçilmiş repertuarı yeterli biçimde çalışma ve seslendirme şeklinde sıralanabilir.

Ses eğitimi derslerinde konular ve uygulama çalışmaları genellikle: Teorik bilgilerin sunulması-anlatım, soru-cevap, örnekleme ve deneme yanılma öğretim teknikleri ile aşamalılık ilkesine bağlı olarak işlenmektedir. Bu süreçte ses eğitimciler tarafından dersin baş materyali olarak vokal eserler kullanılmaktadır. Vokal eserlerin ses eğitimi derslerinin önemli bir materyali olarak kullanılması durumu ülkemiz dışında da ülkemiz sınırları içinde de aynı anlayış ve bilinçli uygulamalar ile sürdürülmektedir.

Ülke dışında ve ülkemizde de hem geleneksel müzikler hem de klasik batı müziğinin tonal müzik sistemlerine dayanan anlayışla notaya alınarak bestelenmiş eserler ve eserlerin bütünü olan kaynaklar, ses eğitiminde materyal olarak kullanılmaktadır. Buraya kadar verilen bilgilerinden yola çıkılarak bu çalışmada, ses eğitiminin başlangıç seviyesinde ülkemizde kullanılmakta olan Türkçe repertuar kaynaklarının çeşitli açılardan incelenmesi; yine ses eğitiminin başlangıç seviyesinde kullanılabilir olan Türkçe repertuar örneklerinin bu alanda eğitim vermekte ve almakta olan ilgililere sunulması amaçlanmaktadır. Ayrıca ses eğitimi alanında olan eğitimcilerin ve öğrencilerin çalışmada verilmiş olan kaynak listesinden yola çıkarak ses eğitimi kaynaklarını satın alma konusunda bilinçlenmeleri ve kendi aralarında kaynak paylaşımı motivasyonlarını sağlamak da amaçlanmaktadır. Bu gerekçelerle çalışmada sunulmuş olan verilerin güncel açılardan işlenmiş veriler olması, ses eğitiminin başlangıç dönemi sonrası olan orta seviye çalışmalarına teorik ve uygulama pratikleri yönüyle destek sunması, ses eğitimi alanındaki ilgililere vokal repertuar kullanımı bilgileri sunmuş olması açısından önem teşkil ettiği düşünülmektedir.

Alanyazında araştırma ile benzer niteliklerde ve kısmi ilişkili olan çeşitli yayınlar da incelenmiştir. Bu yayınlar arasında: Helvacı (2008) tarafından "Vaccai Metodunun Ses Eğitime Yönelik İçerik Analizi" isimli çalışmada Vaccai metodundaki eserler çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. "Güzel Sanatlar Liselerinde Kullanılan Bireysel

Ses Eğitimi Kitabındaki Alıştırma ve Eserlerin Hedef Davranış İlişkisinin İncelenmesi” isimli araştırması ise Gürel (2021) tarafından gerçekleştirilmiş, kitaptaki eserler ve alışırmalar ses genişlikleri ve makamları-tonaliteleri gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Özparlak ve Sonsel (2020) tarafından yapılmış olan araştırmada 5 ve 6. sınıf müzik ders kitaplarında yer alan okul şarkılarının eğitim müziği açısından incelenmesi gerçekleştirilmiştir. Bu incelemede eserlerin türleri, hangi kazanımlarla ilgili olduğu gibi farklı değişkenler açısından inceleme yapılmıştır. Uluçay (2012) tarafından “İlköğretim 6-7-8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan şarkıların Müziksel Amaçlar Bakımından İncelenmesi” ismiyle yapılmış olan araştırmada şarkıların türleri, dizileri, söz yazarları ve daha farklı değişkenler açısından incelemeleri gerçekleştirilmiştir.

2.YÖNTEM

Araştırmanın amaçları ve kullanılan veri kaynakları ile ilişkili olarak nitel bir anlayışla sürdürülmüş olan bu çalışmada veriler “doküman analizi” veri toplama tekniği ile elde edilmiştir. Türkiye’de Türkçe olarak basılmış ve Klasik Batı Müziği-Çağdaş Türk Müziğinde vokal eserleri seslendirme imkanını sunan müzik yazısı özellikleri ile notaya alınmış olan piyano eşlikli ve eşiksiz, orkestra eşlikli repertuvar kitapları, araştırmacının var olan yayınlara ulaşabilme sınırlıkları kapasitesinde edinilmiş ve incelenmiştir. Kaynakların bazılarının yeni basımlarının olmaması, araştırmada veri toplamada yaşanan olumsuzluklardan ve sınırlılıklardan birisi olarak kabul edilebilir.

Doküman incelemesi: Araştırmanın hedefleri ile ilgili olan olgu ve olaylara ilişkin bilgileri sunan yazılı materyallerin analizidir. Nitel araştırmalarda doküman analizi tek başına bir yöntem olarak da kullanılabilmesinin yanı sıra diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021: 189). Araştırmacı tarafından ulaşılmış olan kaynaklar belirli ise; basım yılı, yayıncısı, düzenlemecisi veya bestecisi ve müzik türü başlıklarına göre incelenmiş, edinilen veriler tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca incelenen kitaplarda ses eğitiminin başlangıç seviyelerine uygun olan eserler metin içinde açıklamalarla verilmiştir.

İncelenmiş olan kaynaklardaki eserlerin üç ana başlık olan “ses eğitimi ve ses kullanımı”, “müzik yazısı” ve “lisana bağlı olarak sözler” açısından alt başlıklara ayrılarak incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bu kategorilere göre yapılmış olan incelemelerden sonra araştırmanın amacına uygun bulunarak tespit edilen eserler, bu araştırma metninin uzunluk sınırı buna müsaade etmeyeceği için notaları ile verilmemiş ve betimsel ifadelerle açıklanmıştır.

Ses eğitimi açısından eserlerin başlangıç seviyesine uygun olup olmadığı konusunda belirleyici olan değişkenler olarak:

Eserlerin vokal genişliği: Ses eğitimine yeni başlamış bir öğrenci için ses sınırları: ince ses karakteristik özelliklerini gösteren erkek veya kadın öğrenciler için pes sınırdaki C4-Do veya B3-Si, tiz sınırdaki ise C5 veya D5-Re olarak kabul edilmiş, pes ses karakteristik özelliklerini gösteren erkek veya kadın öğrenciler için ise pes sınırdaki B3b veya A3, tiz sınırdaki ise B4 veya C5 olarak kabul edilmiştir.

Eserlerdeki vokal girişlerin ve bitişlerin başlangıç seviyesinde bir öğrenci için tiz veya pes olma durumunda da yukarıda belirtilmiş olan sınırlar dikkate alınmıştır. Ezgilerin tiz veya pes seslerde seyretme sıklığı ise, öğrencinin tiz veya pes ses karakterinde olması ayırımına bakılmaksızın, başlangıç seviyesinde ses üretimi henüz beklenen doğruluğa ulaşmamış öğrencinin sesleri yeterli ve doğru biçimde söylemesini ve eseri doğru teknikte söylemesini engelleyebileceği için bu anlayışla yine yukarıdaki ses sınırlarına bağlı olarak incelenmiştir.

Müzik yazısı açısından etkili olan değişkenler ise:

Eserde kullanılmış-var olan nota şekillerinin başlangıç aşamasında ses kullanmaya başlayan bir öğrenci için karışıklık-sadelik durumu: Müzik eserlerinin oluşturulması ve seslendirilmesinde önemli yönlendirici olarak süreleri gösteren birlik, ikilik, dördlük, sekizlik, onaltılık, otuzikilik gibi nota şekillerinin, öğrencilerin vokal yorumlarını sunarken müzikal birikimleri ve doğru ses üretme-kullanma yetenekleri ile başarılı biçimde birleştirilerek sunulabilmesinde doğru orantıda ilişkili olduğu düşünülmektedir. Ses eğitiminin ilk aşamalarındaki seçilen eserlerde süre olarak daha uzun olan nota şekilleri tercih edilmekte, çok sık-yoğun on altılık ve otuz ikilik gibi nota süreleri olan eserler seçilmemeye özen gösterilmektedir. İlk aşamada önemli olan sade bir müzik yazısı ile doğru ses üretimini sağlayabilmektir. Başlangıç aşamasındaki bir öğrenci için etkili ve doğru vokal performans sunabilme kazanımının önüne zor-karışık-çok kısa süreli nota şekilleri ve bu şekillerin doğru okunması telafi

eklenmemesi gerektiği için incelemelerde nota şekillerinin olabildiğince sade ve daha uzun süreli olma kriterine dikkat edilmiştir;

Ezgilerdeki nota aralıkları: Ezgideki bir sestem diğer tiz bir sese olan atlama genişliği veya bir sestem diğer pes bir sese olan atlama genişliğinin durumu önemlidir. Ses eğitiminin başlangıç aşamasında eserlerin bestesinin muhafaza ettiği ses aralıklarının 2'li-3'lü, 4'lü ve nadiren de 5'li aralık gibi daha yakın ve küçük aralıklar olması öğrencinin ses tekniğini daha rahat ve doğru kullanmasına imkân sağlayabileceği için eserlerin incelemelerinde ezgilerdeki nota aralıklarına dikkat edilmiştir;

Eserlerin tonalitesi veya makamındaki değiştirici işaretlerin durumu: Başlangıç aşamasındaki bir öğrenci için seçilen eserlerin tonal özellikleri açısından müzikal donanımının olabildiğince sade olmasına dikkat edilmelidir. Öğrenci için seçilen eserlerin tonal özelliklerinin (özellikle değiştirici işaretlerinin) vokal olarak doğru ve rahat performanslar sunmasının önüne geçecek kadar karışık ve değiştirici işaretlerin performans sırasında eserlerin seslendirilmesinde güçlük derecesini yükseltmeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmiştir;

Eserlerin temposu: Başlangıç seviyesindeki bir ses eğitimi öğrencisi için seçilecek eserlerin çok yavaş tempoda olmasının nefesin sağlıklı ve ekonomik kullanılması yetisi ve alışkanlığı açısından olumsuzluklar yaratabileceği veya temponun çok hızlı olmasının uygun yerlerde uygun yeterlikte nefes alma-kullanma ve alışma/alışmama durumlarını oluşturabilmesinden dolayı eserlerin genellikle orta yavaşlıkta olacak ve çok hızlı tempoda olmayacak şekilde belirlenerek tespiti yapılmıştır;

Varsa müzikal dinamiklerinin müzik yazısında-notasyonda belirtilme sıklığı: Crescendo-decrescendo, nüanslar. vb. performansı yönlendiren çeşitli terimlerin ve işaretlerin başlangıç aşamasındaki bir ses eğitimi öğrencisi için olabildiğince az olduğu eserlerle başlamanın hem eğitimdeki sıralılık ilkesine uygun hem de rahat-doğru vokal sunumlar yapılabilmesinde etkili olduğu düşünüldüğü için, eserlerin incelemesinde bu kriterde de dikkat edilmiştir;

Basit ölçü sistemlerinde bestelenmiş-düzenlenmiş eserlerin seçimi: Doğru ses üretme ve ses tekniğini geliştirme çalışmaları için seçilecek materyaller olan eserlerin ilk aşamalarda iki dörtlük-üç dörtlük ve dört dörtlük gibi basit ölçü sistemlerinde olmasına dikkat etmeye ihtiyaç duyulması, öğrencilerin vokal pratikleri sırasında müzik yazısının bir ögesi olan ölçü sistemlerini doğru seslendirmeye-bulunulan vuruş-zamanı saymaya yoğunlaşmadan doğru ses üretme ve kullanma çalışmasına yoğunlaşmasına imkan sunulmasının sağlanabilmesi için eserlerin incelenmesinde bu noktaya da dikkat edilmiştir;

Buraya kadar anlatılanların tümünü ortak noktada birleştiren eserin solfejini güçlük durumu: Başlangıç aşamasında bir ses eğitimi öğrencisi için seçilecek olan eserlerin uygun seçimine ilişkin şu ana kadar anlatılan tüm maddeleri kapsayan ortak nokta olan solfejini yapılabilme durumunun uygun kolaylık ve geliştiricilik açısından uygun zorlayıcılıkla olmasına özen gösterilmesi gerektiği için, eser incelemelerinde bu kriterde de dikkat edilmiştir.

Kuşkusuz ki ses eğitiminde başarıyı etkileyen diğer önemli değişken, eserin bulunduğu lisanın sesleri-harfleri ve eserin sözlüdür. Her ne kadar incelenen kaynaklardaki eserlerin sözleri ana dilimiz olan Türkçe olsa da, ses eğitiminin başlangıç aşamalarında vokaller (sesli harfler) ve konsonlar (sessiz harfler) dikkatle-aşamalı olarak çalışılmakta, ses eğitimi alan bireyin doğru artikülasyonu yeterli seviyede başarması için gerekli olan çalışmalar ayrıntılı olarak yapılmaktadır. Bu kategorideki incelemede sesli ve sessiz harflerin harf-hece ve kelimeler bazında başlangıç aşamasında bir ses eğitimi öğrencisi tarafından doğru söylenip söylenmediğinin kontrolü için eserlerin hece ve kelime yoğunluğuna yani sözlerin uzunluğuna-kısalığına; ezgilerin-motiflerin bitişlerindeki sesli-sessiz harflerin yeterli-doğru söylenip söylenilmeme durumlarına, eserin içindeki ezgilerin baş ve ortasındaki sesli-sessiz harflerden oluşan açık-kapalı hecelerin sıklığına dikkat edilmiştir. Eserlerin prozodi açısından değerlendirilmesi, düzenlemecinin eserin orijinal ezgisine bağlı kalıp kalmadığının detaylı tespitini ve bu tür incelemenin besteleme-düzenleme-yazma teknikleri konusuna girebileceği düşünüldüğü için yapılmamıştır.

3.BULGULAR

Bu bölümde ülkemizde Türkçe olarak basımı yapılmış olan kaynaklar; kitap adı, yazarı, yayınlanma yılı ve sunulan repertuarın müzik türü açısından incelenerek tabloda sunulmuş ve kaynakların içeriğindeki eserler ise araştırmancının amacı doğrultusunda ayrıntılı olarak bölüm içinde irdelenmiştir.

Tablo 1: Ses eğitimi alanında Türkçe olarak hazırlanmış kitaplar-kaynaklar

Sıra	Kitap adı	Kitap Yazarı	Basım Yılı	Müzik Eseri Türü
1	Piyano Eşlikli Halk Türküleri Bölüm 1 ve Bölüm 2	Saip Egüz	Belirtilmemiş	Türk Halk müziği formunda besteler ve Türk Halk Müziği
2	Douze Chants d'Anatolie. 12 Anadolu Halk Türküsü	Cemal Reşid Rey	Belirtilmemiş	Özgün Besteler
3	Ses ve Piyano için Altı Türkü	Necati Gedikli	Belirtilmemiş	Türk Halk Müziği
4	Piyano Eşliği ile Şarkılar ve Halk Türküleri Liedler	Ferit Hilmi Atrek	1968	Özgün besteler ve Türk Halk Müziği
5	Türk Halk Türküleri Ağzında Benzetmeler	Nevit Kodallı	1970	Özgün besteler
6	Portreler II. Bölüm, Şiirlere Müzik	Necil Kazım Akses	1975	Özgün Besteler
7	Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I	Saip Egüz	1978	Okul Şarkıları
8	Piyano Eşliğinde Yedi Türkü	Mahmut Sarı	1992	Türk Halk Müziği
9	Fünf Lieder	Ali Darmar	1996	Özgün Besteler
10	Şan için Piyano Eşlikli Türküler	Erdal Tuğcular	1996	Türk Halk Müziği
11	Piyano Eşlikli Türkü Düzenlemeleri	Memduh Özdemir	1999	Türk Halk Müziği
12	Şan için Piyano Eşlikli Türkülerimiz	Sırrı Ali Talay ve Aytekin Albuz	2005	Türk Halk Müziği
13	Gitar Eşlikli Halk Türküleri ve Okul Şarkıları	Sadık Yöndem ve Zekeriya Kaptan	2005	Okul Şarkıları ve Türk Halk Müziği
14	Ses için Piyano Eşlikli On Türkü	Burhan Hüseyin	2006	Türk Halk Müziği
15	Ulusaldan Evrensel Ses Eğitiminde Kütahya Türküleri	Emel Funda Türkmen	2007	Türk Halk Müziği
16	Şan için Piyano Eşlikli Türküler	Erdal Tuğcular	2011	Türk Halk Müziği
17	Şan için Piyano Eşlikli 9 Türkü	Muhammet Koç ve Vsevolod Kuzmin	2016	Türk Halk Müziği
18	Piyano-Keman, Piyano Şan için Türk Müziği Düzenlemeleri	Erol Tarkum	2017	Türk Halk Müziği
19	Geçmişten Günümüze Türk Halk Ozanları ve Şairleri Müzikali Piyano Eşlikli Gençlik Şarkıları	Ali Gürsan Saraç	2017	Özgün Besteler
20	Şan için Piyano Eşlikli Azeri Türküler	Muhammet Koç ve Vsevolod Kuzmin	2017	Azerbaycan Halk Türküleri
21	Ses Eğitimi için Piyano Eşlikli Şarkılar	Satı Doğanıyğit	2019	Özgün besteler
22	Şan için Yedi Bölgeden Piyano Eşlikli Türküler	Satı Doğanıyğit, Kenan Tüfekçi Sinan Tüfekçi	2020	Türk Halk Müziği
23	Şan için Piyano Eşlikli Karadeniz Türküleri	Sevda Gürel ve Sercan Özkeleş	2021	Türk Halk Müziği
24	Şan için Piyano Eşlikli Ege Türküleri	Kenan Tüfekçi Sinan Tüfekçi Satı Doğanıyğit	2022	Türk Halk Müziği

25	Şan için Piyano Eşlikli Türküler	Satı Doğanyığıt Kenan Tüfekci Sinan Tüfekci	2022	Türk Halk Müziği
26	Şan için Piyano Eşlikli 8 Türkü Anadolu'nun Sesleri	Barış Toptaş ve Saadet Kösreli	2023	Türk Halk Müziği
27	Doğudan Batıya Şan için Piyano Eşlikli Türküler	Kenan Tüfekçi ve Satı Doğanyığıt Yıldız	2023	Türk Halk Müziği
28	Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler	Sevda Gürel ve Göktuğ Ege Sağlam	2024	Türk Halk Müziği

Tablo 2: Araştırmada ulaşılamamış ve ses eğitimi repertuar kitapları arasında olan geçmiş yıllarda basılmış kaynaklar

Sıra	Yazar	Kitap Adı	Basım Yılı
1	Samim Bilgen	İki Lied	Belirsiz
2	Samim Bilgen	Türk Halk Havaları Şan ve Piyano için	Belirsiz
3	Samim Bilgen	Türk Halk Şarkıları Şan ve Piyano için	Belirsiz
4	Samim Bilgen	Dünden Yarına Türküler 10 Halk Türküsü	Belirsiz
5	Nevit Kodallı	Poemler Halk Türküleri	Belirsiz
6	Sarper Özsan	Şan ve Piyano için Şarkılar	Belirsiz
7	Samim Bilgen	Halk Türküleri-Şan ve Piyano için	1940
8	Yalçın Remzi Yüreğir	Beş Türkü	1956
9	Ulvi Cemal Erkin	Altı Halk Türküsü	1956
10	Nevit Kodallı	Garip Şarkılar Albümü	1958-1960
11	İlhan Baran	Uygulamalar Birinci Defter	1970
12	İlhan Baran	Uygulamalar İkinci Defter	1972
13	İlhan Baran	Dört Zeybek-Bas ve Piyano için	1973
14	Nazife Güran	Ses ve Piyano için Ballade	1981
15	Serdar Yalçın	Özgün Besteler	1988
16	Selman Ada	Bariton ve Piyano için On Mozaik Nağme	2001
17	Kadir Karkın	Eşlikli Şarkılar	2002
18	Yalçın Tura	Anadolu Türküleri	2002
19	Yalçın Tura	Rumeli Türküleri	2002

3.1.Ülkemizde Kullanılmakta Olan Ses Eğitimi Repertuar Kitapları ve Bu Kitaplarda Ses Eğitiminin Başlangıç Dönemine Uygun Eserler

Saip Egüz'ün "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I" isimli kitabında yer alan ve birden fazla ölçü sisteminde bestelenmiş olan şarkıların hepsinin ses eğitiminin başlangıç dönemindeki kazanımları başarılı biçimde sunabilecek ve çalıştırabilecek özelliklerde olduğu söylenebilir. Bu kitapta 30 adet okul şarkısı bulunmaktadır. Bu kitapta yer alan eserlerin ses eğitimcileri tarafından tonaliteleri, ölçü sistemleri ve sözel yapıları dikkate alınıp aşamalandırılarak kullanılmasının ve hatta ses eğitiminde ilk kullanılabilecek kaynak olarak kabul edilip çalıştırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Saip Egüz'ün "Ses için Piyano Eşlikli Halk Türküleri I-II" kitaplarından birincisindeki eserlerin ölçü sistemi, form yapıları, ses aralıkları ve beste yapısı ile ilişkili melodik içerikleri (özellikle nota şekilleri) bakımından başlangıç seviyesi ses eğitimine daha uygun olduğu söylenebilir. Bu iki kitapta da dikkat edilmesi gereken durum, eserlerin

eşliklerinin armonik özellikleri, çokseslendirme yapısı ve eşliğin soliste yardımcı olma-olamama durumlarıdır. Başlangıç seviyesinde olan bir ses eğitimi öğrencisinin kısmen veya tamamına yakın biçimde vokal melodisinin eşlikle armonik olarak desteklenmiş olan eserlerle çalıştırılması daha uygun olabilecek bir durumdur. Bu bakımdan birinci kitaptan sıralı olarak: Dağlar, Saray Yolu, Sarı Mendil, Çoban, Çarşıya Vardım isimli eserler çalışılarak ilerlenebilir. Bestecinin ikinci kitabı geleneksel Türk Halk Müziği eserlerinin notaya alınmış ve çoksesli biçimde piyano eşlikleri düzenlenerek yayınlanmış olan eserlerinden oluşmaktadır. Bu eserlerin genel ölçü yapısı aksak ölçü sistemleri olarak da bilinen Geleneksel Türk Müziği ölçü sistemleri olan 5/8'lik, 7/8'lik, 9/8'lik ve 10/8'lik düzenlerdedir. Bu kitap özellikle ölçü yapıları nedeniyle ses eğitiminin başlangıç dönemlerinde kullanılmaya uygun olamayabilir. Her ne kadar Geleneksel Türk Müziği ezgilerine duyuşsal olarak yatkın olsalar da öğrencilerin bir kısmı, ses eğitimin temel davranışlarını aksak ölçülü eserlerde yeterli başarı oranında sunamayabilir. Bundan dolayı bu kitabın, aynı bestecinin "Piyano Eşlikli Okul Şarkıları" ve "Ses İçin Piyano Eşlikli Halk Türküleri 1" kitaplarından sonra kullanılmasının daha uygun olduğu söylenebilir.

Erdal Tuğcular'ın "Şan için Piyano Eşlikli Türküler" isimli kitabında yer alan 5 eserden sadece bir tanesi olan "Sabahın Seherinde" isimli türkü düzenlemesinin, düzenlemecisi tarafından kitapta verilmesi tercih edilmiş tonalitesi ile soprano veya tenor ses özelliklerindeki öğrencilerle çalışılması mümkündür. Ses eğitiminde başlangıç aşamalarında olmasa da Saip Egüz'ün yukarıda belirtilmiş olan kitaplarındaki 5/8'lik ölçü sistemlerinde verilmiş olan eserlerinin çalışılmasından sonra incelenmesinin ve çalışılmasının uygun olabileceği düşünülmektedir.

Muhammet Koç ve Vsevolod Kuzmin'in hazırlamış olduğu "Şan için Piyano Eşlikli 9 Türkü" isimli kitapta "Çanakkale İçinde" isimli türkünün ses renklerine göre dört farklı tonda verilmiş olması, ses eğitimi öğretmenlerine öğrencileri için ses uygunluğunu kolay sağlayabilme açısından faydalı bir imkân sunmuştur. Öğrenciler için 10/8'lik bir eser çalıştırılması sürecinde ve sonrasında yine bu kitapta yer almış olan "Erzurum Çarşı Pazar" isimli eser müzik yazısındaki sadelikten dolayı incelenip çalışılabilir. Kitapta yer alan diğer eserlerin müzik yazıları açısından ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanıma uygun olmadığı incelemesine ulaşılmıştır.

Mahmut Sarı'nın "Piyano Eşliğinde Yedi Türkü" isimli albümünde kitap içeriğinin Geleneksel Türk Halk Müziği ve Türk Cumhuriyetleri Halk Müziği eserlerinden oluştuğu görülebilir. Bu kitabın da gerek ölçü sistemlerinin güçlüğü ve gerek beste yapıları itibari ile başlangıç seviyesindeki öğrenciler için ilk repertuvar kitaplarından sonra kullanılmasının daha uygun olduğu söylenebilir. Ses eğitiminin başlangıç aşamalarında sırası ile bu kitapta yer alan "Yörük Ali" ve arkasından "Çiçekler" isimli türkülerini çalışmanın daha doğru olabileceği düşünülmektedir.

Erdal Tuğcular'ın "Şan için Piyano Eşlikli Türküler" isimli bir önceki ile aynı ismi taşıyan fakat içeriğinin genişletilmesiyle yenilenmiş olan kitabındaki 20 Türk Halk Müziği eseri, Çağdaş Türk Müziği çokseslendirme tekniği ile armonik olarak işlenmiş ve piyano eşliği ile çokseslendirilmiştir. Bu kitapta Geleneksel Türk Halk Müziği'nin aksak ölçü sistemlerinde olan eserler de mevcut iken daha basit ölçü sistemlerinde eserler de yer almıştır. Şan eğitiminin başlangıç seviyesinde kullanılacak eserler açısından bakıldığında, "Leblebi Koydum Tasa", "Karahisar Kalesi", "Deniz Üstü Köpürür", "Çökertme", "Kütahya'nın Pınarları", "Gemiler Giresun'e", "Sabahın Seherinde", "Ağasar'ın Balını" ve "Bülbülüm Altın Kafeste" isimli eserlerin sırası ile öğrenciler için uygun seçenekli verilmiş olan tonalitelerde çalıştırılabileceği düşünülmektedir. Bu kitapta yer almış olan tüm türkülerin eşlikleri, kitaba dahil olmuş olan bir CD ile sunulmuş, ses eğitimcilerine ve ses eğitimi öğrencilerine bu sayede çalışma pratiklerini kolaylaştırmaları imkânı verilmiştir.

Necati Gedikli tarafından hazırlanmış olan "Ses ve Piyano için Altı Türkü" isimli kitapta, piyano eşlikli olarak düzenlenmiş Geleneksel Türk Halk Müziği eserlerine ve bestecinin kendisi tarafından yapılmış olan piyano eşlikli bestelere yer verilmiştir. Kitapta yer almış olan Geleneksel Türk Halk Müziği Türkülerinin özellikle vokal için ses aralıklarının ve ölçü sistemlerinin ses eğitiminin başlangıç seviyesinde kullanmak üzere uygun olmadığı görülebilmektedir. Piyano eşlikleri de düzenlemecisinin tercihi üzerine, solistin ezgisel çizgiyi eşlikten yardım alarak sürdürmesinden yana olmamıştır. Bu nedenle şan eğitiminde daha ileri seviyelerde kullanılmasının uygun olabileceği düşünülmektedir.

Nevit Kodallı tarafından yapılmış olan bestelerden oluşmuş olan "Türk Halk Türküleri Ağzında Benzetmeler" beste albümü de bu araştırmada incelenmiştir. Bestecinin eserlerinin toplanarak oluşturulduğu bu kaynak, çoğunluğu Türk Edebiyatı literatüründen önemli şairlerin şiirlerine üzerine yapılmış, vokal müzik eser türlerinden

“Lied” veya “Ballad” türlerine uygun olarak tanımlanabilecek eserlerden meydana gelmiştir. Eserlerin ezgilerden bağımsız-özgün ilerleyen eşlikleri, vokaldeki ezginin ses aralıkları ve sözlerin edebi-sanatsal yoğunluğu nedeniyle artikülasyondaki güçlükleri açısından ses eğitiminin başlangıç seviyesinde olmadığı, daha ileri seviyelerdeki ses eğitimi süreçlerinde ve hatta müzikal bilgi beceri açısından daha yeterli duruma gelmiş öğrencilerin eğitimlerinde veya yorumlarında repertuvar olarak kullanılabilmesi düşünülmektedir.

“Şan için Piyano Eşlikli Türküler” isimli ses eğitimi repertuvar kitabı, Satı Doğanıyigit, Kenan Tüfekci ve Sinan Tüfekci tarafından vokal ve piyano eşlikleri ile düzenlenmiş olan 9 Türk Halk Müziği eserini içermektedir. Bu kitap içindeki eserlerin piyano eşliklerinin çoğunluğu vokale çoğu zaman eşlik etmekte ve performansı sunan bireyin daha kolay seslendirmesine imkân sunabilmektedir. Bu kaynaktan: “Ela Gözlerini Sevdiğim Dilber”, “Çamdan Sakız Akıyor”, “Suya Gider Allı Gelin Has Gelin”, “Değmen Benim Gamlı Yaslı Gönlüme” ve “Yeşil Ayna Takındın mı Beline” isimli eserler istenilirse ses eğitiminin başlangıç dönemlerinde bu sırada çalıştırılabilir. Bu kitapta yer alan tüm eserlerin 4 farklı tonalitede sunulması, ses eğitimcilerin öğrencilerine uygun tonu seçme şansı sunması ve ses eğitimi öğrencileri için de kendi ses karakterinde daha sağlıklı ve yeterli performanslar sunması açısından önemli bir katkı olarak değerlendirilebilir. Bu sayede ses eğitimciler öğrencilerinin kendi ses karakterlerinde doğru ses üretmelerine ve doğru eserlerde ses tekniklerini gerektiği şekilde kullanmalarına olumlu yönde katkı sunmayı sağlayabilmiş olacaklardır.

Ferit Hilmi Atrek’in “Piyano Eşliği ile Şarkılar ve Halk Türküleri-Liedler” isimli ses eğitiminde kullanılacak repertuar kitabında toplam 45 eser bulunmaktadır. Bunlardan 35 tanesinin Türk Halk Edebiyatından şairlere ait olan şiirlerin “Lied” vokal müzik eseri türünde bestelenmiş özgün şarkılar olduğu tespit edilmiştir. 10 tanesi ise halk türküsü eserlerinin piyano ile eşliklenmiş düzenlemeleridir. Solfej yapma yeterliğinde, belirgin ses aralığı-genişliğinde, müzikal dinamikleri yeterli kullanabilme becerisinde ve özellikle tiz ses karakterinde olan öğrenciler için: “Hatırlatma”, “Tan Ağarırken”, “Koşma”, “Kırık Saksı”, “Olsam”, “Yurda Dönüş”, “Bir anı Teessür”, “Anadolu Hasreti”, “Geldiğin Günün Hatırası”, “Gençlik”, “Ateş Böceği”, “Memlekete Hasreti”, “Kitabe”, “Bir Yolcuya”, “Gurbet” isimli eserler ses eğitiminin başlangıç seviyesinde çalışılabilir nitelikte eserlerdir. Bu eserlerin bir kısmında piyano eşlik vokale yardımcı olmakta bazen de yardımcı olmadan kendi armonik akışı içinde devam etmektedir. Halk Türküsü olarak yer almış eserlerin arasından ise yine özellikle tiz sesli karakterdeki öğrenciler ve yorumcular için repertuvara rastlanılmaktadır. “Ekin Ektim” ve “Emine” isimlerindeki halk türküleri ses eğitiminde başlangıç seviyesine uygun olabilecek eserlerdir.

“Ses Eğitimi için Piyano Eşlikli Şarkılar” isimli ses eğitimi repertuvar kitabında Satı Doğanıyigit tarafından bestelenmiş olan 9 özgün şarkı-beste mevcuttur. Farklı ses türlerine uygun olarak çoklu tonalitelere ayrı ayrı sunulmuş olan şarkıların her birisi farklı duygu ve anlatımlara sahiptir. Bu repertuvar kitabında “Yalnızlık”, “Mutluluk Oyunu” isimli eserler hem ölçü sistemleri hem de bestelenme yapısı gereği daha basit nota şekilleri ve nota tartım kalıpları içinde olmalarından dolayı ses eğitiminin başlangıç seviyelerinde kullanılacak özelliklerdedir.

Burhan Hüseyin tarafından hazırlanmış olan “Ses için Piyano Eşlikli On Türkü” isimli albümde Türkiye’deki farklı yörelere ait olan 10 türkü piyano eşlikli olarak sunulmuştur. “Ayrılık”, “İğdir’ın Al Alması”, “Koroğlu”, “Deryalar” “Aman Avcı”, “Gemiciler” isimli türküler ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanılacak eserler olarak kabul edilebilir.

“Ulusaldan Evrensel Ses Eğitiminde Kütahya Türküleri” isimli kitapta ses eğitime ilişkin genel bilgiler sunulduktan sonra ülkemizin yöresel vokal müzik kültürel birikimi açısından daha da özele inilerek Kütahya yöresine ait türküler notaya alınmış ve piyano eşlikli biçimde ses eğitimi alanına sunulmuştur. Kütahya türküleri geleneksel ritmik ve ölçü yapısı nedeniyle çoğunlukla aksak ve performans açısından daha güç özelliklerde olduğu için kitaptaki türkülerin neredeyse hepsinin müzikal ve yetenek açısından daha iyi birikimli ses eğitimi öğrencileri ile çalışılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Bu kitapta yer alan “İğnem Düştü Yerlere” isimli türkünün, araştırmada açıklanmış diğer kitaplarda başlangıç aşamasında çalışılabileceği belirtilmiş olan eserlerin çoğunluğu çalışıldıktan sonra çalışılabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

“Geçmişten Günümüze Türk Halk Ozanları ve Şairleri Müzikali Piyano Eşlikli Gençlik Şarkıları” isimli kitapta, toplam 10 beste bulunmaktadır. Ali Gürsan Saraç tarafından yayına hazırlanmış olan bu repertuvar kitabı,

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı Eğitim projeleri kapsamında destek alarak yayınlanmıştır. Bu kitapta “Niye”, “Şöyle Garip Bencileyin”, “Anlatsana”, “Gel”, “Alçakta Yüksekte”, “Bir Ayrılık Bir Yoksulluk”, “Dostlar Beni Hatırlasın”, “Böyle Olur mu”, isimlerindeki eserler ses eğitiminin başlangıç seviyelerinde kullanılabilir müzikal özelliklerdedir. Piyano eşlikleri ile sunulmuş olan eserlerin piyano partileri vokaldeki ezgiyi de desteklediği için hem armonik olarak çokseslilik görevini sürdürmekte ve hem de çeşitli ses aralıklarında vokali destekleyebilmektedir.

Sırrı Ali Talay ve Aytekin Albuz isimli yazarların yayına sundukları “Şan için Piyanonun Eşlikli Türkülerimiz” isimli ses eğitimi repertuar kitabında 12 Türk Halk Müziği eseri piyanonun eşlikli düzenlemeleri ve solo partileri ile birlikte sunulmuştur. Bu kitapta bulunan eserlerin hepsi de hem müzik yazıları hem de eserlerin ses aralıkları nedeniyle profesyonel seviyede veya ileri seviyede ses kullanımı becerisine hitap etmesi ve müzikal birikime sahip olan ileri vokal performansçılara yönelik olmasından dolayı ses eğitiminin başlangıç seviyelerinde kullanmaya uygun özelliklerde olmadığı söylenebilir.

Sadık Yöndem ve Zekeriya Kaptan tarafından yayına hazırlanmış “Gitar Eşlikli Halk Türküleri ve Okul Şarkıları” isimli ses eğitimi repertuar kitabı, diğer ses eğitimi repertuar kitaplarından farklı olarak piyanonun eşlikli değil gitar eşlikli olarak düzenlenmiş, kitapta 23 okul şarkısı ve Türk Halk Müziği eserlerine yer verilmiştir. Kitapta yer almış olan tüm eserlerin ses eğitiminin başlangıç seviyesinde kullanılabilir niteliklerde olduğu tespit edilmiştir.

“Piyano Eşlikli Türkü Düzenlemeleri” isimli ses eğitimi repertuar kitabında Memduh Özdemir tarafından piyanonun eşlikli olarak düzenlenmiş 7 Türk Halk Müziği eseri vardır. Bu kitapta da tüm eserler ses eğitiminin başlangıç seviyesinden kullanılabilir özelliklerdedir.

Sevda Gürel ve Sercan Özkeleş isimli yazarlar tarafından yayınlanmış olan “Şan için Piyanonun Eşlikli Karadeniz Türküleri” isimli ses eğitimi repertuar kitabında, diğer ses eğitimi kitaplarından ayrı bir anlayışla ülkemizin sadece Karadeniz Bölgesi’ne ait olan türkülerden 7 tanesine piyanonun eşlikli ve farklı ses tonları-tonal dizilerinde yer verilmiştir. Bu kitapta “Ağasın Balını”, “Çam Başına Çıktım”, “Hekimoğlu”, “Oy Benim Sevdiceğim”, “Oy Trabzon” isimli türkülerin ses eğitiminin başlangıç dönemlerinde kullanılabilir eserler arasında yer alabileceği düşünülmektedir.

“Fünf Lieder” (Beş Şarkı) isimli kitapta besteci Ali Darmar, vokal performans açısından üst seviyede güçlük derecesinde olan 5 eseri repertuvara katkı sağlamak amacıyla piyanonun eşlikli olarak sunmuştur. Kitapta hem Almanca hem de Türkçe sözler tek bir vokal partide birlikte sunulmuştur. Bu sayede bestelerin uluslararası performanslara da imkân sağlayabildiği düşünülmektedir. Bu kaynak da ses eğitiminin başlangıç eserleri arasında yer alabilecek eser mevcut değildir.

Kenan Tüfekçi ve Satı Doğanıyigit Yıldız tarafından yayınlanmış olan “Doğudan Batıya Şan için Piyanonun Eşlikli Türküleri” isimli kitapta, Türk Halk Müziği’imizden 6 geleneksel türkü, farklı ses tonlarına uyarlanmış şekilde farklı tonalitelerde piyanonun eşlikleri ile sunulmuştur. Bu kitapta “Ötme Bülbül Ötme” isimli türkünün nota şekilleri ve nota tartım kalıpları açısından ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanılabilir olduğu düşünülmektedir.

“Şan için Piyanonun Eşlikli 8 Türkü Anadolu’nun Sesleri” isimli repertuar kitabı Barış Toptaş ve Saadet Köşreli tarafından yayınlanmış bir repertuar kitabıdır. Türkiye’nin farklı yörelerinden 8 türkü, farklı ses tonlarına uygun düzenlenmiş seçenekleri ile ses eğitimi alanına sunulmuştur. Bu kitapta “Adıyaman Yolu Yaman”, “Akşam Olur Karanlığa Kalırsın”, “Gaziantep Yolunda”, “İğdir’ın Al Alması”, Kirpiğin Kaşına Değdiği Zaman”, “Pencereden Bir Taş Geldi”, isimli türküler ses aralıkları, nota tartım kalıpları, tonaliteleri ve ölçü sistemleri açısından ses eğitiminde başlangıç aşamasında kullanılabilir eserler arasında sayılabilirler.

Kenan Tüfekçi, Sinan Tüfekçi ve Satı Doğanıyigit tarafından hazırlanmış olan “Şan için Piyanonun Eşlikli Ege Türküleri” isimli ses eğitimi repertuar kitabında, Ege Bölgesi’ne ait 9 Türk Halk Müziği eseri yer almaktadır. Farklı tonalite seçenekleri ile basımı yapılmış olan türküler, piyanonun eşlikli olarak düzenlenmiştir. Bu kitapta “Efeler Geliyor Dört Atlı” isimli türkünün geleneksel yapısından kaynaklı dokuz sekizlik ölçü sisteminde yazılmış olmasına rağmen, basit nota tartım kalıpları ve nota süreleri ile bestelenmiş olmasından dolayı, daha basit ölçü sistemlerinde yazılmış olan türküler ve şarkılardan sonra ses eğitimi alan öğrencilere çalıştırılabileceği düşünülmektedir.

“Şan için Pişano Eşlikli Azeri Türküler” isimli Muhammet Koç ve Vsevolod Kuzmin tarafından yayına hazırlanmış olan repertuvar kitabında 7 tane Azerbaycan Halk Müziği eserine yer verilmiştir. Her eser farklı tonalite seçenekleri ile sunulmuş ve bu yönüyle ses eğitimciler ve ses eğitimi öğrencilerine önemli bir kolaylık sağlanmıştır. Bu kitapta müzikal beste yapısı ile söyleniş kolaylığı açısından “Aman Avcı Vurma Beni”, “Aygız”, “Ayrılık”, “Değdi Saçlarıma Bahar Gülleri” isimli eserler, ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanılacak repertuvar örnekleri olarak değerlendirilebilir.

“Şan için Yedi Bölgeden Pişano Eşlikli Türküler” isimli ses eğitimi repertuvar kitabı: Satı Doğanyığıt, Kenan Tüfekçi ve Sinan Tüfekçi tarafından yayına hazırlanmıştır. Bu repertuvar kitabında 14 Türk Halk Müziği eseri farklı ses tonalitelere uygun biçimde pişano eşlikleri ile sunulmuş ve ses eğitimi pratiklerinde repertuvar çalışmalarına destek olması amacıyla hazırlanmıştır. Bu kitapta “Drama Köprüsü”, “Gerizler Baş”, “Gelevera Deresi”, “Kınayı Getir Aney”, “Havada Bulut Yok”, “Gönül Gurbet Ele Varma” ve “Şu Karşıkı Dağda Kar Var” isimli türküler, ses eğitiminin başlangıç aşamalarında incelenebilecek eserlerdir.

Necil Kazım Akses (Portreler II. Bölüm, Şiirlere Müzik), Cemal Reşid Rey (Douze Chants d’Anatolie) ve Muammer Sun (kitaplaştırılmamış özgün beste ve düzenlemeler) isimli önemli bestecilerimizin bestelediği ve pişano-vokale düzenlediği eserler de tonal-modal yapıları, bestelerin ezgisel özellikleri, ezgilerin vokal ses aralıkları, sözel yapılarının güçlüğü nedeniyle başlangıç dönemi ses eğitimi çalışmalarında kullanılacak özelliklerde değildir. Özellikle pişano eşliklerinin genellikle vokale yardımcı olmadan sanatsal-müzikal anlatımı üst çizgide tutmayı amaçlaması nedeniyle, vokal performans alanında daha üst yeterliklere sahip olan ses sanatçılarının söyleyebileceği özelliktedirler.

Erol Tarkum’un “Pişano-Keman, Pişano Şan için Türk Müziği Düzenlemeleri” isimli kitabında 8 adet Türk Halk Müziği eseri pişano eşlikli versiyonları ile sunulmuştur. Bu kitapta var olan vokal düzenlemeli eserlerin hepsi de ses tekniği gelişimini sağlamış ve profesyonel vokal performanslar sunan yorumcular için uygun özelliktedir. Bu bakımdan ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanılacak uygunlukta olmayan bir kaynak olarak görülebilir.

Sevda Gürel’in şan-vokal partiyonlarını düzenleyip sunduğu “Şan için Pişano Eşlikli Türküler” isimli vokal repertuvar kitabında pişano ile eşliklenmiş 8 adet Türk Halk Müziği eseri farklı tonal seçenekleri ile sunulmuştur. Basit zamanlı ölçü sistemlerinin yeterli şekilde teorik ve uygulamalı çalışılmasından sonra altı sekizlik ölçü sistemine geçilip bu ölçü sistemine ilişkin yeterli kazanımlar edinildiğinin belirlenmesiyle birlikte “Akşam olur karanlığa kalırsın” isimli türkünün başlangıç dönemindeki ses eğitimi öğrencileri ile çalışılabileceği; aynı doğrultuda beş sekizlik ölçü sisteminde de benzer uygulamaların yapılması ve kazanımların edinilmesinden sonra “Drama Köprüsü” isimli eserin çalışılabileceği; beş sekizlik ölçü sistemine teorik ve uygulamalı olarak kısmi benzerlik-yakınlık gösteren on sekizlik ölçü sistemindeki “Yemen Türküsü” isimli eserin de ileriki eğitim süreçlerinde çalışılabileceği uygun görülmektedir.

Bu kaynakların dışında Muammer Sun, Yalçın Tura, İlhan Baran, Cenan Akın ve Turgay Erdener gibi önemli bestecilerin de vokal müzik repertuvarında kitaplaştırılmadan sunulmuş ve sıklıkla seslendirilen besteleri mevcuttur. Bu besteciler de genellikle yapı olarak daha büyük müzikal formlarda, vokale çoğunlukla ezgisel olarak destek olmayan eşlik sistemlerinde ve vokal performans açısından daha güç seviyede eserler sunmuş oldukları için, bu eserlerin ses eğitiminin başlangıç evrelerinde kullanılabilir durumda olmadıkları söylenebilir.

Tablo 2’de belirtilmiş olan kaynakların çoğunluğunun oldukça eski basımlarla literatüre sunulduğu görülebilmektedir. Eski tarihli bu kaynaklar bu nedenle araştırmacı tarafından ulaşılamamış ve içerikleri araştırmacının amacı doğrultusunda incelenememiştir. Yine bu tablodaki 2000’li yıllardan sonra basılmış olduğu görünen kaynakların bir kısmı ulusal veya uluslararası yayınevleri tarafından basılmamış olmaları ve sınırlı sayıda basılmış olmaları nedeniyle ulaşılamamış ve yayılanmamış kaynaklar olarak değerlendirilebilir.

4.SONUÇLAR

Sanat eğitiminin her alanında olduğu gibi müzik eğitiminin bir alt alanı olan ses eğitiminde de aşamalı ilerlenen gelişim süreçleri mevcuttur. Bu süreç: Öncelikle doğru fiziksel duruşu sağlama (doğru postür), doğru nefes alma ve kullanma, sesi materyal olarak yeterli ve doğru üretme, şarkı söyleme için gerekli olan vokal tınıyı-tonu doğru tekniklerle üretme ve kullanma pratikleri yapma, farklı lisan ve müzik dönemlerinde repertuvarlar seslendirerek

ses tekniği gelişimini sürdürmeye ve vokal repertuar kültürünü ilerletmeye çalışma aşamaları takip edilerek ses gelişimi devam ettirme olarak planlanabilir. Bu süreçte ses eğitimi alan öğrencinin hem ana lisanında hem de yabancı lisanlarda başlangıç dönemi ses eğitimine uygun repertuarlar seçebilmesi ve çalışması için dikkatli adımlar atan ses eğitimcileriyle çalışması gerekmektedir.

Ses eğitimcileri, ses eğitimcisi adayları ve bu alanda lisansüstü çalışmalar yapmakta olan ilgililere örnek bir yol haritası olması ve fikirler sunması amacıyla hazırlanmış olan bu çalışmada, var olan kitaplar “ses eğitimi ve ses kullanımı”, “müzik yazısı” ve “lisanla bağlı olarak sözler” açılarından alt başlıklar bazında derinlemesine incelenmiştir. Araştırmada ulaşılabilen kaynakların sınırlılığında basımı kitap evlerinde yapılmış veya yapılmamış 28 ses eğitimi repertuar kitabı-kaynağı incelenmiştir. Bu incelemeler sonrasında araştırmanın amacı ile de ilişkili olarak bazı kaynakların repertuar içeriği açısından ses eğitiminin başlangıç aşamalarında kullanılacak kapsamlı eserler sunduğu, bazılarının ise orta seviye veya daha üst seviye-profesyonel vokal kullanma yeteneğine sahip yorumcuların seslendirebileceği güçlüklerde eserler sundukları tespit edilmiştir.

Başlangıç aşamasındaki ses eğitimi çalışmalarında ses eğitimcisi tarafından teorik olarak anlatılan, gerektiğinde resimler gösterilerek somutlaştırılan ve uygulamalı pratikleri yapılan ses eğitimi aşamalarının en önemli dönemi ses eğitimi çalışmalarının başlandığı dönemdir. Ses eğitimi alan öğrencilerin öncelikle müzikal teorik ve işitsel yeterliklerine ve sonrasında doğru belirlenmiş ses renklerine uygun eserleri “öğretim ve eğitimde aşamalı bilgi-deneyim kazanımı” ilkesinden kesinlikle ayrılmadan çalıştırılmaları ve süreci aynı ilkeye bağlı olarak devam ettirmelerinin önemi büyüktür. Somut olan herhangi bir çalgı bozulduğunda tamir görerek yeniden kullanılma ihtimali çok yüksektir ve bunun telafisi yani tamiri çok uzun zaman almayacaktır. Fakat yanlış repertuarlarla eğitime veya zorlanmaya devam eden seslerin kaderi maalesef ki uzun ve zahmetli tedavi aşamaları gerektiren ses rahatsızlıklarına neden olabilmektedir.

5.ÖNERİLER

Ses eğitimi çalışmalarında kullanılmakta olan basılı kaynakların son yıllarda düzenli aralıklarla yayınlanmaya devam ediyor olması, alanda eğitim veren ses eğitimcileri ve ses eğitimi öğrencileri için olumlu bir durumdur. Basılı kaynaklarla birlikte teknolojik gelişmeler sayesinde kullandığımız birçok teknolojik ürün-aygıt-işitsel/görsel vokal kayıtlar-çeşitli çalgılarla vokal için kullanılacak eşlik kayıtları-ses kaydetme ortamları-uygulamaları, güçlendirilmeye-ilerletilmeye devam edilen internet ağı ve daha birçok teknolojik somut-soyut ürünler de ses eğitimi çalışmalarını doğrudan veya dolaylı etkileyerek gelişime katkıları sağlayabilmektedir. Bu süreçte basılı kaynak, teknolojik araç-gereç, soyut öğeler olup olmamasına bakılmaksızın önemli olan nokta, profesyonel ses eğitiminde aşamalı ilkesinden uzaklaşmadan eğitim-öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinin gerekliliğidir. Bu noktada ses eğitimcileri öğrencilerinin gerekli ön kazanımları sağlamadan daha üst kazanımlara atlamamaları kuralına koşulsuz biçimde riayet etmeleri gerekmektedir. Ses kullanımı ve repertuar gelişimi açısından gerekli basamakları sıra sıra çıkmayan bir öğrenci, yüksek ihtimalle gelecek ses kullanımı hayatında veya performans sürecinde zorluklar-tıkanmalar yaşayabilecektir.

Ses eğitimi alanında üretilmesi planlanan basılı veya basılı olmayan çeşitli teknolojik-sanal kaynakların, daha profesyonel bir öğretim-kullanım yaklaşımı içinde olması amacıyla “ses eğitimi birikimi ve ses kullanım yeterliği”, “eserlerin-alıştırmaların müzik yazısı” ve “lisanla ilişkili sözlerin durumu” açılarından incelenerek, kolaydan daha zora ilerleyecek şekilde aşamalandırılarak kullanıma sunulmasının, ses eğitimindeki çalışmaları pratikleştirebileceği düşünülmektedir. Bu şekilde tasarlanmış olan kaynakların profesyonel veya amatör olmaksızın tüm eğitim-öğretim çalışmalarında kazanılması planlananların edinilmesinde kolaylıklar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Ülkemizde milli eğitim bakanlığına bağlı ortaöğretim kurumları bünyesinde liselerde verilmekte olan müzik-çalgı-ses eğitimi dersleri, öğretmen kılavuz kitabı, yıllık ders akışı ve öğrenci çalışma kitabı ile net ve belirli bir program akışında ulusal çapta sürdürülmektedir. Fakat yüksek öğretim bünyesindeki sanat, müzik fakültesi ve konservatuvarlarda sistematik ve genel bir eğitim yaklaşımı ile, programa ve kitaba bağlı olarak eğitim sürdürülememektedir. Öncelikle ses eğitiminin başlangıç seviyesinde geçerli olmak ve kullanılmak üzere tüm ilgili yükseköğretim kurumlarındaki ses eğitimi gelişimi basamaklarına uygun özelliklerde basılı ve sanal kaynakların üretilmesine büyük ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu sistematikliğe kavuşulması için ilgili kurumlarda çalışan ses eğitimci akademisyenlerden oluşturulabilecek bir komisyonun görev alması sağlanabilir. İlgili komisyonca

oluşturulacak olan bu kaynaklar sayesinde, hem ortaöğretim aşamasındaki ses eğitimi çalışmalarının yeniden şekillendirilebileceği hem de lisans seviyesinde daha profesyonel verilmekte olan ses eğitiminin tüm ülke çapında genel bir değerlendirme anlayışı, öğretim kolaylığı-sistematikliğinde olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada veri elde etme aşamasında en fazla dikkati çeken sorunlardan ve olumsuzluklardan birisinin incelenen veya incelenmesi hedeflenen bazı kaynakların basımlarının tükenmiş olması, bu tür kaynakların çok az sayıda var olduğunun bilinmesi ve edinilememesidir. Bununla ilişkili olarak diğer sorun da var olan bazı kaynakların çok eski tarihli basımlar olmasından dolayı güncellemelere ihtiyaç duymalarının saptanması olmuştur. Bu açıdan bakıldığında Türkiye’de ses eğitimi alanında yazılmış olan kaynakların gerek Türkiye’deki kültür-sanat-müzik-ses eğitimi alanında olan yönetim otoriteleri ve gerekse özel yayın şirketleri tarafından yeniden incelenerek güncellenmesine, güncellemeler sonrası basımlarının yapılmaya devam etmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Profesyonel veya amatör nitelikli ses eğitimi çalışmalarında ses eğitimciler hem derslerde çalışmak üzere hem de konser-dinletilerde yer alması amacıyla öğrencileri için repertuvardan eserler seçmektedirler. Bu süreçte onları seçim yapma konusunda olumlu-olumsuz etkileyen değişkenlerden birisinin eserin eşliği olduğu düşünülmektedir. Her ses eğitimi yapılan kurumda hem derslerde hem de konser-dinletilerde görev almak üzere eserlerin piyano eşliklerini yapabilecek yeterli sayıda korrepitör-piyano eşlikçisinin bulunması ihtimali maalesef ki çok azdır. Bazı durumlarda kurumlarda var olan piyano eşlikçilerinin profesyonel bir korrepitör olmaması nedeniyle de eserlerin eşlikleri güçlük derecelerinden dolayı seçilememekte ve vokal eser seslendirilememektedir. Bu bakımdan özellikle ses eğitiminin başlangıç seviyelerinde kullanılmak üzere bestelenmiş ve düzenlenmiş eserlerin piyano eşliklerinin, olabildiğince sade bir armonik anlayışla düşünülmesinin, eşlik yapma tekniği açısından olabildiğince kolay bir müzik yazısı içinde sunulmasının ve kaynaklarda yer almasının önemi büyüktür.

KAYNAKÇA

- Atrek, F. H. (1968). *Piyano Eşliği ile Şarkılar ve Halk Türküleri Liedler*, Cihan Matbaası, Ankara.
- Doğanyığıt, S. (2019). *Ses Eğitimi için Piyano Eşlikli Şarkılar*, Pegem Akademi, Ankara.
- Doğanyığıt, S., Tüfekçi, K. ve Tüfekçi, S. (2022). *Şan için Piyano Eşlikli Türküler*, Gece Kitaplığı Yayınevi, Ankara.
- Doğanyığıt, S., Tüfekçi, K. ve Tüfekçi, S. (2020). *Şan için Yedi Bölgeden Piyano Eşlikli Türküler*, Pegem Akademi Yayınevi, Ankara.
- Egüz, S. (?). *Piyano Eşlikli Halk Türküleri-Ses için-Bölüm I-II*, Gazi Eğitim Enstitüsü Yayınları No:1, Doğu Matbaacılık, Ankara.
- Egüz, S. (1978). *Piyano Eşlikli Okul Şarkıları I*.Doğu Matbaası, Ankara.
- Gürel, S. (2021). Güzel Sanatlar Liselerinde Kullanılan Bireysel Ses Eğitimi Kitabındaki Alıştırma ve Eserlerin Hedef Davranış İlişkisinin İncelenmesi. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11 (8), 4671-4685. DOI: 10.26466/opus.886567
- Gürel, S. ve Sağlam, G. E. (2024). *Şan için Piyano Eşlikli Türküler*. Eğitim Yayınevi, Ankara.
- Gürel, S. ve Özkeleş, S. (2021). *Şan için Piyano Eşlikli Karadeniz Türküleri*,Gece Kitaplığı, Ankara.
- Helvacı, A. (2008). *Vaccari Metodunun Ses Eğitimine Yönelik İçerik Analizi*. e-Journal of New World Sciences Academy. 4 (3), 33-43.
- Koç, M. ve Kuzmin, V. (2016). *Şan için Piyano Eşlikli 9 Türkü*,Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Koç, M. ve Kuzmin, V. (2017). *Şan için Piyano Eşlikli Azeri Türküler*, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Özparlak, Ç. S. ve Sonsel, ö. B. (2020). 5 ve 6. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında Yer Alan Okul Şarkılarının Eğitim Müziği Açısından İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18 (1), 218-235.
- Saraç, A. G. (2017). *Geçmişten Günümüze Türk Halk Ozanları ve Şairleri Müzikali Piyano Eşlikli Gençlik Şarkıları II*, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Sarı, M. (1992). *Piyano Eşliğinde Yedi Türkü*, Reform Matbaası, İzmir.
- Talay, S. A. ve Albuz, A. (2005). *Şan için Piyano Eşlikli Türkülerimiz*, Evrensel Müzikevi, Ankara.
- Tarkum, E. (2017). *Piyano-Keman, Piyano Şan için Türk Müziği Düzenlemeleri ve Yaylı Beşli için "Mersin'den Bir Tema Üzerine"*, Gece Kitaplığı Yayınevi, Ankara.

- Toptaş, B. ve Köşreli, S. (2023). Şan için Piyano Eşlikli 8 Türkü *Anadolunun Sesleri*, Gece Kitaplığı, Ankara.
- Tuğcular, E. (1996). Şan için Piyano Eşlikli Türküler, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Tuğcular, E. (2011). Şan için Piyano Eşlikli Türküler, Müzik Eğitimi Yayınları, Ankara.
- Tüfekçi, K. ve Doğanyığıt Yıldız, S. (2023). *Doğudan Batıya Piyano Eşlikli Türküler*, Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Tüfekçi, K., Tüfekçi, S ve Doğanyığıt, S. (2022). Şan için Piyano Eşlikli Ege Türküleri, Gece Kitaplığı Yayınevi.
- Türkmen, E. F. (2007). *Ulusaldan Evrensel Ses Eğitiminde Kütahya Türküleri*. Ekspres Matbaası, Kütahya.
- Uluçay, T. (2012). İlköğretim 6-7-8. Sınıf Müzik Ders Kitaplarında yer Alan şarkıların Müziksel Amaçlar Bakımından İncelenmesi, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 337-357.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık.
- Yöndem, S. ve Kaptan, Z. (2005). *Gitar Eşlikli Halk Türküleri ve Okul Şarkıları*, Nota Yayıncılık.

Matbaa veya Kitapevinde Basılmamış Kitaplar ve Bestecileri

- Akses, N. K. (1975). *Portreler II. Bölüm*, Şiirlere Müzik.
- Darmar A. (?). *Fünf Lieder*.
- Hüseyin, B. (2006). *Ses için Piyano Eşlikli On Türkü*, Adana
- Nevit Kodallı. *Türk Halk Türküleri Ağzında Benzetmeler, Şan ve Piyano için*. Yazım: Şinasi Özel, 1970
- Necati Gedikli. *Ses ve Piyano için Altı Türkü*.
- Özdemir, M. (1999). *Piyano Eşlikli Türkü Düzenlemeleri*, İzmir.
- Rey, C. R. (?). *Douze Chants d'Anatolie*.
- Sun, M. (?). Kitaplaşmamış bağımsız besteler.

Beyan ve Açıklamalar (Disclosure Statements)

1. Bu çalışmanın yazarları, araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyduklarını kabul etmektedirler (The authors of this article confirm that their work complies with the principles of research and publication ethics).
2. Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir (No potential conflict of interest was reported by the authors).
3. Bu çalışma, intihal tarama programı kullanılarak intihal taramasından geçirilmiştir (This article was screened for potential plagiarism using a plagiarism screening program).